

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓

วันพุธที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ชั้น ๓ ตึกบัญชาการ ๑ ทำเนียบรัฐบาล

ผู้มาประชุม

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม- นายสมศักดิ์ เทพสุทิน	รองประธานกรรมการ
๒. ปลัดกระทรวงยุติธรรม ศาสตราจารย์พิเศษวิศิษฏ์ วิศิษฏ์สรอรรถ	กรรมการ
๓. ปลัดกระทรวงการคลัง นางชลิดา พันธุ์กระวี (ผู้แทน) ที่ปรึกษาการคลัง	กรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายไตรภพ วงศ์ไตรรัตน์ (ผู้แทน) ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย	กรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นายภุชงค์ พล วัฒนวิทย์ (ผู้แทน) ผู้อำนวยการกองกฎหมาย	กรรมการ
๖. อัยการสูงสุด นายวิพล กิติทัศน์าสรรชัย (ผู้แทน) ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยกฎหมายอาญาและพัฒนากระบวนการยุติธรรม	กรรมการ
๗. เจ้ากรมพระธรรมนูญ พลเอก ประชาพัฒน์ วัจนะรัตน์	กรรมการ
๘. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พลตำรวจตรี จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช (ผู้แทน) รองผู้บัญชาการ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ปฏิบัติราชการ สำนักงานกฎหมายและคดี	กรรมการ
๙. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา นายปกรณ์ นิลประพันธ์	กรรมการ
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ นายวรวิทย์ สุขบุญ	กรรมการ

๑๑. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
นายเนพนล อุเทน (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
๑๒. เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
นายวิชัย ไชยมงคล
๑๓. เลขานุการสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์ (ผู้แทน)
รองเลขานุการสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๔. เลขานุการคณะรัฐมนตรี
นางสาวสาวิตรี ชำนาญกิจ (ผู้แทน)
รองเลขานุการคณะรัฐมนตรี
๑๕. เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง
นางสาวสุรางคณา ทริญวัฒน์สิน (ผู้แทน)
ที่ปรึกษาสำนักงานศาลปกครอง
๑๖. เลขานุการสำนักงานศาลยุติธรรม
นายเผ่าพันธ์ ชอบน้ำตาล (ผู้แทน)
ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอาญา ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกา
๑๗. เลขานุการเนติบัณฑิตยสภา
หม่อมราชวงศ์ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองบริการ
๑๘. นายกสภานายความ
ว่าที่ร้อยตรี ดร.ถวัลย์ รุยาพร
๑๙. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว (ผู้แทน)
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
๒๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
นางชุตีมา หาญเผชิญ (ผู้แทน)
รองเลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
๒๑. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นางวิยดา โชติรัตน์ศิริ (ผู้แทน)
รองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ
๒๒. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา
นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ
๒๓. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต
๒๔. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม
ว่าที่พันตรี สมบัติ วงศ์กำแหง

๒๕.	คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นายไพสิฐ พาณิชย์กุล ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
๒๖.	คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียรภาพ นาทหลวง คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	กรรมการ
๒๗.	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม พันตำรวจโท พงษ์ธร ธีบุญศิริ	เลขานุการ
๒๘.	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นางสาวสุพรรณิ ประเสริฐทองกร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙.	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นายชัยวัฒน์ รุ่งเล็ก	ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑.	ประธานกรรมการ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี	তিরাকการ
----	--	----------

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	รองศาสตราจารย์วีริศ อัมระपाल	ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๒.	นางสาวดวงดาว เกียรติพิศาลสกุล	หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี
๓.	นายเรืองศักดิ์ สุวารี	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๔.	นายธปภัค บุรณะสิงห์	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๕.	นายพีรภัทร บุญรอด	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๖.	นางสาวยุพารมณ ศิริกิจพาณิชย์กุล	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๗.	นางทศพนธ์ นรทัศน์	สำนักงานศาลปกครอง
๘.	นายกิตติศักดิ์ โมทย์วาริศรี	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม
๙.	นายถวิล โอทอง	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๑๐.	นายไพรัตน์ ทรัพย์อนันต์	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๑๑.	นายชิต บุญเงิน	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๑๒.	นายธุมพร พานสร้อย	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๑๓.	นายชาติรี จันทร์เพ็ญ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๔.	นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๕.	นางชัตติยา รัตนดิลก	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๖.	นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๗.	นางสาวปริยานุช จริงจิตร	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๘.	นางสาวปริยานุช สันติวงษ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๙.	นางสาวสุทิสสา น้อมรักษา	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐.	นางสาวคัทลียา แก้วอ่อน	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๑.	นางสาวกมลชนก ดุริยประภกิจ	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุม...

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) รองประธานกรรมการ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่าได้รับมอบหมายจากรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการให้ทำหน้าที่ประธานในการประชุมครั้งนี้ เนื่องจากท่านประธานติดภารกิจในการชี้แจงกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎร

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ตามที่ได้มีการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ นั้น ฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งรายงานการประชุมดังกล่าวไปยังคณะกรรมการฯ เรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ โดยมีกรรมการประสานขอแก้ไขรายงานการประชุม จำนวน ๑ ท่าน คือ เจ้ากรมพระธรรมนูญ ขอแก้ไขและปรับถ้อยคำในรายงานการประชุม หน้า ๑๖ ย่อหน้าที่ ๗ ดังนี้

จากเดิม “เจ้ากรมพระธรรมนูญ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในส่วนของกรมพระธรรมนูญ ได้ดำเนินการเรื่องการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมใน ๒ ส่วน คือ (๑) การพิจารณาบุคคลเข้ารับราชการ ซึ่งจะใช้ข้อมูลประวัติอาชญากรรมของทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ (๒) การใช้อำนาจหน้าที่ของศาลทหาร ในส่วนของกระบวนการดำเนินงานของศาลทหารในการออกหมาย หรือการแจ้งผลคดีเป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกับ สำนักงานศาลยุติธรรม นอกจากนี้ในกรณีบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารกระทำความผิดและมีอัตราโทษจำคุกเกิน ๓ ปี จะถูกส่งไปควบคุมตัวที่กรมราชทัณฑ์ ส่วนกรณีจำคุกไม่เกิน ๓ ปีจะควบคุมตัวที่เรือนจำทหาร”

แก้ไขเป็น “เจ้ากรมพระธรรมนูญ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ในส่วนของกรมพระธรรมนูญ ได้ดำเนินการ เรื่อง การตรวจสอบประวัติอาชญากรรมใน ๒ ส่วน คือ (๑) การตรวจสอบประวัติอาชญากรรมเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการจะใช้ข้อมูลประวัติอาชญากรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ (๒) การใช้อำนาจหน้าที่ของศาลทหาร ในส่วนของกระบวนการดำเนินงานของศาลทหารในการออกหมาย หรือการแจ้งผลคดีจะเป็นไปในลักษณะเช่นเดียวกับ สำนักงานศาลยุติธรรม นอกจากนี้ ในกรณีนักโทษที่เรือนจำของทหารที่กระทำความผิดและมีกำหนดโทษจำคุกเกินกว่าสามปีขึ้นไป จะถูกย้ายไปคุมขังยังเรือนจำของฝ่ายพลเรือน ส่วนกรณีจำคุกไม่เกินสามปีจะควบคุมตัวที่เรือนจำทหาร”

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการได้แก้ไขรายงานการประชุมดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว จึงเสนอที่ประชุมเพื่อโปรดพิจารณารับรองรายงานการประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติแทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่หมดวาระ

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ตามที่พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๖ กำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีจำนวนสามคนเป็นกรรมการในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) และ มาตรา ๗ กำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในด้านอาชญาวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ กฎหมาย หรือด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม โดยให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ ประกอบกับผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็น

ผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ นั้น บัดนี้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน กพยช. จำนวน ๓ คน ได้ดำรงตำแหน่งครบวาระเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ประกอบด้วย (๑) ศาสตราจารย์พิเศษ กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (๒) ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม (๓) ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย

ดังนั้น เพื่อให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติครบตามองค์ประกอบของมาตรา ๖ และ ๗ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ฝ่ายเลขานุการจึงได้เสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา จำนวน ๓ ท่าน ประกอบด้วย (๑) นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา (๒) ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย (๓) ว่าที่พันตรี สมบัติ วงศ์กำแหง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารงานยุติธรรม ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ แล้วเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

มติที่ประชุม รับทราบการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ จำนวน ๓ ท่าน ดังนี้

๑. นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา
๒. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย
๓. ว่าที่พันตรีสมบัติ วงศ์กำแหง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม

๓.๒ ผลการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานผลการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการพัฒนาการ บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งประกอบด้วยผลการดำเนินงาน ๕ กรอบ ได้แก่ กรอบที่ ๑ กระบวนการยุติธรรม กรอบที่ ๒ กฎหมาย กรอบที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม กรอบที่ ๔ การพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม กรอบที่ ๕ การจัดทำตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมและระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศ

กรอบที่ ๑ กระบวนการยุติธรรม

๑. แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓ ซึ่งได้ ดำเนินการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ โดยมีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ (๑) จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์แผน แม่บทฯ ฉบับที่ ๓ เผยแพร่ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (๒) จัดทำสื่อ ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบวีดิทัศน์ผ่านทางเว็บไซต์และสื่อออนไลน์ (๓) รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ที่สอดคล้อง กับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) เพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ของกระบวนการยุติธรรม นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม (๔) การสำรวจ ผลการดำเนินโครงการของหน่วยงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ เพื่อรับทราบถึงผลการดำเนินโครงการที่สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ ประเด็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินโครงการต่างๆ ทั้งนี้ ผลเป็นประการใดจะได้รายงานให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติทราบในโอกาสต่อไป สำหรับผลลัพธ์ของการดำเนินงานจะส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรมและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในแผนแม่บทฯ สามารถนำไปจัดทำคำของบประมาณ/ โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ ได้ ในส่วนของร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานโดยจะเริ่มกระบวนการจัดทำในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

นอกจากนี้...

นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดนโยบายในการป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ โดยมีนโยบายในการจัดตั้งศูนย์ JSOC เพื่อติดตามและเฝ้าระวังผู้พ้นโทษ โดยแยกเป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) Watch list ๑ กลุ่มผู้ต้องขังในคดีสะเทือนขวัญ ซึ่งมี ๗ ฐานความผิดคือ ฆ่าข่มขืน ฆ่าข่มขืนเด็ก ฆาตกรต่อเนื่อง ฆาตกรโรคจิต สังหารหมู่ ฆังทรัพย์โดยการปล้นฆ่า และนักค้ายาเสพติด รายสำคัญที่ได้รับการปล่อยตัวเพราะพ้นโทษตามกฎหมาย และ (๒) Watch list ๒ ซึ่งเป็นผู้ได้รับการพักโทษตามกฎหมายแต่เป็นคดีที่น่าสนใจ และอาจเป็นภัยต่อสังคมได้ รวมถึงการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมราชทัณฑ์ขึ้นเพื่อลดความแออัดในเรือนจำควบคู่ไปกับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้สามารถคืนคนดีสู่สังคม ตลอดจนช่วยแก้ไขปัญหาคาชฉ้อโกงและยังสามารถพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับผู้ต้องขัง และสร้างผู้ประกอบการใหม่ รวมถึงสร้างชุมชนผู้เคยต้องโทษที่มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีการติดตาม ดูแล ป้องกัน ไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

๒. แนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการ ได้จัดทำเครื่องมือที่เหมาะสมกับบริบทชุมชนเพื่อจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) และชุดโครงการที่สามารถนำไปปฏิบัติงานด้านการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากการดำเนินงานได้มีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ (๑) แนวทางและชุดโครงการในการป้องกันอาชญากรรมตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งได้แบ่งเป็น ๕ บริบทชุมชน ประกอบด้วย บริบทชุมชนเมือง บริบทชุมชนเกษตรกรรม บริบทชุมชนอุตสาหกรรม บริบทชุมชนท่องเที่ยว และบริบทชุมชนชายแดน (๒) ชุดความรู้ในการป้องกันอาชญากรรมรูปแบบใหม่ เน้นการจัดทำสื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์อาชญากรรมในปัจจุบัน เพื่อนำมาเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในพื้นที่รู้จักการป้องกันตนเองและผู้อื่นจากภัยอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ และจัดทำเป็น Box Set และจัดส่งให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ (๓) เครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมที่สอดคล้องกับรูปแบบการป้องกันอาชญากรรมตามบริบทของพื้นที่ โดยเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ (Qualitative Evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินแนวทางและความเป็นไปได้ในการดำเนินกิจกรรม/โครงการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงานในระดับพื้นที่

นอกจากนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้จัดฝึกอบรมหลักสูตรการป้องกันอาชญากรรมกับการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในสังคม (Crime Prevention) ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ ถึงสภาพปัญหาอาชญากรรมและเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม และเป็นการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรม สำหรับผลลัพธ์จากการดำเนินงานจะส่งผลให้หน่วยงานในระดับพื้นที่สามารถนำชุดโครงการไปดำเนินการป้องกันอาชญากรรมในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันตนเองจากภัยอาชญากรรมรูปแบบใหม่ และหน่วยงานสามารถประเมินแนวทางและความเป็นไปได้ในการทำกิจกรรม/โครงการ รวมถึงผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการป้องกันอาชญากรรมกับความยุติธรรมในสังคม มีองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีในการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรม

๓. การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การดำเนินงานคณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผลผลิตที่สำคัญ คือ จัดฝึกอบรมหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๔๒ รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน ๒,๑๗๘ คน ผู้ผ่านการอบรม จำนวน ๒,๑๕๘ คน ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินงานส่งผลให้

หลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีหน่วยงานต่างๆ สนใจนำหลักสูตรดังกล่าวไปจัดฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้นมีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายสามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อันจะส่งผลในการช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลให้น้อยลง นอกจากนี้ ได้แต่งตั้งคณะทำงานกำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อพิจารณาจัดทำแนวทางการกำกับ ติดตาม และประเมินผลนำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และรายงานผลการดำเนินงานเสนอคณะอนุกรรมการฯ และคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเพื่อทราบเป็นระยะต่อไป สำหรับรายละเอียดการประเมินผลผลการนำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทฯ ไปใช้จะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๒ ทั้งนี้ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ส่งเสริมให้มีการเปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน จำนวน ๑๒๐ แห่ง และที่กรุงเทพมหานคร จำนวน ๘ เขต และจะได้มีการผลักดันให้มีการเปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องครบทั้ง ๕๐ เขต ตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม

กรอบที่ ๒ กฎหมาย

๑. การพัฒนากฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

๑.๑ การพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลและการติดตามการบังคับใช้กฎหมาย หรือ Law Enforcement Indicators : LEI เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องเป็นปีที่ ๓ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการได้นำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ประเมินพระราชบัญญัติจำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และ (๒) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งจะเป็นกฎหมายสองฉบับสุดท้าย ก่อนที่จะได้มีการทบทวนเครื่องมือดังกล่าวในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ และนำเสนอให้ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติพิจารณา เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือกลางในการประเมินผลและติดตามการบังคับใช้กฎหมายต่อไป ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลให้กฎหมายฉบับนั้นๆ มีประสิทธิภาพทั้งในแง่ของการบังคับใช้และเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้

๑.๒ การจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติทะเบียนประวัติอาชญากรรม พ.ศ. .... คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ ได้จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติทะเบียนประวัติอาชญากรรม พ.ศ. .... เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปิดเผยและไม่เปิดเผยประวัติอาชญากรรมสำหรับผู้กระทำความผิด เมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดสามารถไปประกอบอาชีพ และกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ ปัจจุบันได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ไปยังกระทรวงยุติธรรมตามขั้นตอนการเสนอกฎหมาย ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้นำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงฯ เรียบร้อยแล้ว และฝ่ายเลขานุการอยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมประกอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และจะได้ดำเนินการตามขั้นตอนการเสนอกฎหมายต่อไป

๑.๓ การจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) คณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัว โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน ได้พัฒนามาตรการให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศในการนำมาตราการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Sanctions) มาปรับใช้ในประเทศไทย โดยจัดทำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการจำคุก) เพื่อหลีกเลี่ยงการนำผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงเข้าไปรับโทษจำคุกในเรือนจำ มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิด และแก้ไขฟื้นฟูตามปัจจัยเฉพาะรายเพื่อให้สามารถกลับเข้าไปอยู่ในสังคมได้ สำหรับรายละเอียดจะนำเสนอในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๑

๒. การเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้และสร้างวัฒนธรรมการยอมรับกฎหมายให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ภายหลังจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการโดยมีผลผลิตที่สำคัญ ประกอบด้วย

๒.๑ การพัฒนาระบบการเผยแพร่กฎหมายแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ชื่อ “รู้กฎหมาย” (<http://lamp.oja.go.th>) และการพัฒนา Application “Law man” หรือ “ผู้ใหญ่ลอร์” ปัจจุบันเว็บไซต์รู้กฎหมายได้ทำการเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย กฎหมายที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาจำนวน ๒๔๘ ฉบับ (นับตั้งแต่มีมติคณะรัฐมนตรี ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ Infographic คลิปวิดีโอ เสียงบรรยายกฎหมาย วารสารทางกฎหมาย ตั๋วบทกฎหมาย สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย คำแปลกฎหมาย โมชั่นกราฟิก และได้เปิดใช้ Application “ผู้ใหญ่ลอร์” โดยมีสมาชิกเข้าใช้ Application จำนวน ๑,๓๘๙ คน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓)

๒.๒ การพัฒนาระบบการเผยแพร่กฎหมายแบบออฟไลน์ โดยการจัดทำชุดความรู้ในการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในลักษณะ Box set และสมุดภาพ Infographic กฎหมาย โดยแจกจ่ายไปยังสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน ๘๑ แห่ง ศูนย์ยุติธรรมชุมชน จำนวน ๑,๐๒๘ แห่ง ประชาชนที่สนใจ และผลิตเพิ่มเติมเพื่อแจกไปยังศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากนี้ได้มีการผลิตเกมชื่อ Justice Game (เกมจับคนผิด) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้กระบวนการยุติธรรมผ่านเหตุการณ์สมมติจากการเล่นเกมส์ ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินงานส่งผลให้ประชาชนรับรู้กฎหมาย สามารถเข้าถึงการบริการของภาครัฐได้เพิ่มมากขึ้น และหน่วยงานภาครัฐมีความเข้าใจการปฏิบัติงานตามกฎหมาย และมีแนวทางการให้บริการประชาชนอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ

กรอบที่ ๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการยุติธรรม

๑. การขับเคลื่อนแนวทางการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ด้านการวิจัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ได้กำหนดกรอบแนวทางการวิจัยแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการกำหนดโครงสร้าง/ช่องทาง/กลไก/รูปแบบที่เหมาะสมในการผลักดันการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลให้งานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าและจัดทำชุดโครงการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน

๒. การดำเนินโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้เห็นชอบการจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ (การป้องกันอาชญากรรมหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม) ซึ่งชุดโครงการวิจัยฯ ดังกล่าวประกอบด้วย ๕ กรอบการวิจัย ได้แก่ (๑) การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ (๒) การพัฒนาระบบการแก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ (๓) การประเมินผลโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการพัฒนาระบบการติดตามหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ (๔) การพัฒนามาตรการทางกฎหมาย/กลไกการป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ (๕) การพัฒนามาตรการทางสังคม เพื่อป้องกันการกลับมากระทำผิดซ้ำ ซึ่งได้ดำเนินโครงการวิจัย ดังนี้

๑) โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ได้รับสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑ ปี ๘ เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒) โครงการ...

๒) โครงการวิจัยย่อยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ ๑) การพัฒนาโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผ่านกีฬา ๒) การนำร่อง เพื่อพัฒนามาตรฐานเรือนจำและโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ได้รับ สันับสนุนทุนจากจากสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (TIJ) มีระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑๘ เดือน เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ทั้งนี้ ผลการดำเนินโครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ทั้ง ๒ โครงการ เป็นประการใดจะได้แจ้งให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติทราบในโอกาสต่อไป

กรอบที่ ๔ การพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เห็นชอบแนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และแนวทางการพัฒนาบุคลากรใน กระบวนการยุติธรรม เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน ๔ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา (๒) การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรม หรือ โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกรักความยุติธรรม (๓) การกำหนดให้มีค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการ ยุติธรรม (๔) การกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ ดำเนินการติดตามการดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรีดังนี้

๑. แนวทางการเตรียมบุคลากรก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ได้มีการ ดำเนินงานโดยมีผลผลิตที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้มีการรายงานสถานะการบรรจุหัวข้อวิชาไปยังสำนักงานกิจการยุติธรรม จำนวน ๗๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๔ จากสถาบันการศึกษาทั้งหมด จำนวน ๑๑๘ แห่ง และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ ยังไม่ได้รายงานสถานะ อีกจำนวน ๔๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๖ สำหรับสถาบันการศึกษา ที่รายงานผลว่าอยู่ ระหว่างการดำเนินการบรรจุหัวข้อวิชา ทั้ง ๒ หัวข้อวิชาไว้ในหมวดวิชาบังคับ มีจำนวน ๙ แห่ง โดยมีแผนการ ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๓ และ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๒ การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเสริมสร้างจิตสำนึกรัก ความยุติธรรม หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมรายงานผลการดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวผ่านกิจกรรม/ โครงการต่างๆ จำนวน ๑๖ หน่วยงาน จาก ๒๑ หน่วยงาน ผ่านการฝึกงาน จำนวน ๑๑ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๒ ผ่านการฝึกอบรม จำนวน ๕ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๓ และผ่านการจัดกิจกรรมหรือโครงการ จำนวน ๙ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๔๓

ทั้งนี้ ผลลัพธ์จากการบรรจุหัวข้อวิชาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้ง การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการสร้างจิตสำนึกรักความยุติธรรม ผ่านการฝึกงาน การฝึกอบรม หรือการจัดกิจกรรมหรือโครงการ จะส่งผลให้บุคลากรในระดับอุดมศึกษาตามกลุ่มเป้าหมาย มีองค์ความรู้ด้าน กระบวนการยุติธรรม มีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม

๒. แนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ได้มีการดำเนินงานโดยมี ผลผลิตที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ การส่งเสริมค่านิยมร่วม คุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรใน กระบวนการยุติธรรม ได้จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การส่งเสริมค่านิยม ร่วมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรมดำเนินงาน พร้อมติดตามผลการดำเนินงานตามแบบรายงาน ซึ่งมีหน่วยงานที่รายงานผลการ ดำเนินงานฯ จำนวน ๑๙ หน่วยงาน จาก ๒๑ หน่วยงาน พบว่า หน่วยงานที่ดำเนินการตามแนวทางส่งเสริม

ค่านิยมร่วมๆ ครอบคลุม ๓ แนวทาง มีจำนวน ๙ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๔๓ ของหน่วยงานทั้งหมด และมีหน่วยงานที่ดำเนินการแต่ยังไม่ครบถ้วน จำนวน ๑๐ หน่วยงาน

๒.๒ การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ได้จัดทำ ๑) คู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และ ๒) คู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การจัดทำหลักสูตรกลาง เพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการดำเนินการ จากการติดตามผล พบว่า หน่วยงานที่ได้ดำเนินการกำหนดหัวข้อวิชา/หัวข้อการบรรยายตามหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๑๙ หน่วยงาน จาก ๒๑ หน่วยงาน

ทั้งนี้ ผลลัพธ์จากการจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การส่งเสริมค่านิยมร่วมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และคู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การส่งเสริมค่านิยมร่วมคุณธรรม จริยธรรมแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีแนวทางการพัฒนาบุคลากรในองค์กรที่ชัดเจนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ ที่มีเป้าหมายเพื่อเน้นการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้มีความเป็นมืออาชีพ ส่งเสริมความรู้ทางกฎหมาย และหลักสูตรที่เน้นองค์ความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน พร้อมเสริมสร้างทัศนคติในการทำงาน อันจะส่งผลต่อความรู้สึกและความศรัทธาของประชาชนมีต่อกระบวนการยุติธรรม และนำมาซึ่งความเชื่อมั่นของประชาชน โดยคณะกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม จะได้จัดทำแผนการดำเนินงาน และเป้าหมายเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงพัฒนาระบบดิจิทัลมาใช้ในการกำหนดบทบาทในการทำงานต่อไป

กรอบที่ ๕ การจัดทำตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. ข้อเสนอการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
คณะกรรมการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้จัดทำข้อเสนอการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ประกอบด้วยตัวชี้วัดกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ๗ ชุด ๒๑ ตัวชี้วัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการได้ร่วมกับสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม โดยจัดเก็บข้อมูลตัวชี้วัดจากหน่วยงานต่างๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การกำหนดค่ามาตรฐาน (Baseline) และค่ามาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmark) ของแต่ละตัวชี้วัด ตลอดจนพิจารณาถึงค่านิยม ความหมาย แนวทางการจัดเก็บให้ครอบคลุมรอบด้าน ชัดเจน และสามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งผลลัพธ์จากการดำเนินงานจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการวิเคราะห์ประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในแต่ละด้าน รวมทั้งเพื่อประเมินจุดอ่อน-จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้สามารถนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒. แนวทางปฏิบัติธรรมาภิบาลข้อมูลของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติธรรมาภิบาลข้อมูลของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) และจัดทำเอกสารนโยบายธรรมาภิบาลข้อมูลของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Governance Policy) ทั้งนี้ ได้นำเสนอร่างนโยบายธรรมาภิบาลข้อมูลของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม ไปยังสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หน่วยงานผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๑๔ หน่วยงาน เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ และประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เรื่อง ธรรมนูญข้อมูลภาครัฐ เรียบร้อยแล้ว ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงนโยบายดังกล่าวข้างต้น ตามข้อเสนอแนะและประกาศใช้งานอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓ นอกจากนี้ ได้ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติธรรมนูญข้อมูลของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) เวอร์ชัน ๓.๐ ให้สอดคล้องตามนโยบายธรรมนูญข้อมูลของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ ผลลัพธ์จากการดำเนินงานส่งผลให้การบริหารจัดการข้อมูลภายใต้การเชื่อมโยงมีความเป็นมาตรฐานกลางและมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ และศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ได้รับใบรับรองมาตรฐาน ISO/IEC ๒๗๐๐๑ : ๒๐๑๓ จากบริษัท บูโร เวิร์ทส์ เซอทิฟิเคชั่น (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นองค์กรที่มีชื่อเสียงในการตรวจสอบวิเคราะห์ และการรับรองผลิตภัณฑ์

๓. แนวทางการดำเนินงานอันเนื่องมาจากกฎหมายใหม่ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกฎหมายใหม่ของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล มุ่งสู่ Thailand ๔.๐ ตามนโยบายของรัฐบาลที่ได้ออกกฎหมายใหม่ ได้แก่ (๑) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (๒) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ (๓) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีข้อกำหนดให้ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวและกำหนดให้จัดทำธรรมนูญข้อมูล โดยศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ทำหน้าที่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยได้มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติธรรมนูญข้อมูลดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

มติที่ประชุม รับทราบผลการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๓.๓ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ว่าตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบในหลักการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) เพื่อใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจจากส่วนกลางลงไปสู่การบูรณาการในพื้นที่ผ่านยุติธรรมจังหวัด รวมทั้งอำนวยความสะดวกและประสานร่วมมือในจังหวัด แก่ไขพื้นที่ ติดตามดูแลช่วยเหลือ และสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน ซึ่งกำหนดให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และให้ยุติธรรมจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจังหวัดที่จัดประชุม จำนวน ๗๕ จังหวัด และมีการประชุมรวม จำนวน ๑๙๙ ครั้ง ซึ่งจากการประเมินผลการดำเนินงานของ กพยจ. ตามภารกิจ ๔ ด้าน ได้แก่ ภารกิจที่ ๑ การขับเคลื่อนนโยบายภายในพื้นที่ (Agenda) ภารกิจที่ ๒ การขับเคลื่อนการบริหารงาน กพยจ. (Logistique) ภารกิจที่ ๓ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในพื้นที่ (Function/Service) ภารกิจที่ ๔ การรายงานข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่ (Monitoring) สรุปผลการประเมินได้ ดังนี้

(๑) ภาพรวมของการขับเคลื่อน กพยจ. อยู่ในเกณฑ์ดี โดยสามารถดำเนินการกิจต่างๆ ตามกรอบการดำเนินงาน กพยจ. แต่มีภารกิจที่ยังคงต้องได้รับการพัฒนา คือ ภารกิจที่ ๑ การขับเคลื่อนนโยบายภายในพื้นที่ (Agenda) และภารกิจที่ ๔ การรายงานข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่ (Monitoring)

(๒) กพยจ. ยังไม่สามารถเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย/กิจกรรม/มาตรการ/โครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติเท่าที่ควร และไม่ได้มีการนำสถิติข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การหา

สาเหตุหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานการณ์ต่างๆ ในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นการรายงานสถิติข้อมูลเพื่อทราบเท่านั้น

(๓) การขับเคลื่อนประเด็นการสร้างความปลอดภัย/ป้องกันความขัดแย้ง ตามภารกิจที่ ๑ พบว่าหลายจังหวัดยังไม่มี การขับเคลื่อน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการได้รับมอบหมายจากทางจังหวัดให้หน่วยงานลงไปช่วยแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาการถูกหลอกลวงฉ้อฉล ปัญหาหนี้ในระบบ และการจัดการข้อพิพาทในชุมชน เท่านั้น

(๔) กพยจ. สามารถบูรณาการความร่วมมือในการทำงานกับหน่วยงานอื่นได้ดี โดยเฉพาะภารกิจที่อยู่ในบทบาทของกระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

(๕) การขับเคลื่อนและความเชื่อมโยง กพยจ. ส่วนใหญ่สามารถขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญต่างๆ ลงในระดับพื้นที่ ในลักษณะจากข้างบนลงมา (Top down) แต่ยังไม่ปรากฏว่าการสะท้อนปัญหาในเชิงพื้นที่สู่การแก้ไขปัญหาในระดับนโยบาย หรือนำเสนอประเด็นสำคัญสู่ กพยช. จากระดับล่างขึ้นบน (Bottom up)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา ได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัดที่มีความสอดคล้องกับการบริหารราชการแบบบูรณาการระดับจังหวัด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่ายังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัดเท่าที่ควร จึงอยากขอความอนุเคราะห์ท่านผู้แทนกระทรวงมหาดไทยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัดในการพัฒนาและกำหนดทิศทางของกระบวนการยุติธรรมโดยให้ความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ รวมถึงแผนพัฒนาจังหวัดด้วย

มติที่ประชุม รับทราบผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยจ.) และมอบหมายฝ่ายเลขานุการรับข้อสังเกตของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำไปพัฒนาการดำเนินงานของ กพยจ. ต่อไป

๓.๔ รายงานสถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรม

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่าสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการ ได้จัดทำรายงานสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมในประเทศ ของแต่ละหน่วยงานมาจัดหมวดหมู่ และรวบรวมให้อยู่ในรายงานฉบับเดียวกัน ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ สถานการณ์อาชญากรรม สถิติคดีอาญาและการดำเนินงานในชั้นศาล แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กลุ่มข้อหาฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ (๒) กลุ่มข้อหาฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (๓) กลุ่มข้อหาฐานความผิดพิเศษ และ (๔) กลุ่มข้อหาตีความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งพบว่า ลักษณะความผิดที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย มีอัตราเท่ากับ ๗๒๙.๗๗ คดีต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีจำนวนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับความผิดอื่นๆ

ส่วนที่ ๒ กระบวนการดำเนินคดี สถิติการดำเนินคดีอาญาในชั้นพนักงานอัยการ และกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) สถิติเกี่ยวกับการดำเนินงานในชั้นพนักงานอัยการ (๒) สถิติคดีศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร และ (๓) สถิติคดีศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วราชอาณาจักร

ส่วนที่ ๓ กระบวนการหลังการพิจารณาคดี สถิติการบังคับโทษในเรือนจำ การคุ้มครองประพฤติ และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) สถิติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการบังคับโทษในเรือนจำ (๒) สถิติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการคุ้มครองประพฤติ และ (๓) สถิติเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

ส่วนที่ ๔ การให้ความช่วยเหลือและการคุ้มครองสิทธิด้านกระบวนการยุติธรรม แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ (๑) สถิติเกี่ยวกับการดำเนินการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในคดีอาญา (๒) สถิติเกี่ยวกับการขอความช่วยเหลือทางการเงินของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา (๓) สถิติเกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมายและด้านการส่งเสริมสิทธิต่างๆ และ (๔) สถิติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ในการนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์อาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังกล่าว ไปยังหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสถาบันการศึกษาเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ตามภารกิจของหน่วยงานต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบรายงานสถานการณ์ด้านกระบวนการยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการจำคุก)

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้เสนอรายงานเรื่องการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อปฏิรูปและพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวและการสนับสนุนงานขององค์กรวิชาชีพและชุมชนในเรื่องดังกล่าว โดยเสนอให้ใช้กลไกของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชนตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติที่ ๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๑

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว ได้มีการประชุมรวมทั้งสิ้น จำนวน ๘ ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาประเด็นสาระสำคัญเพื่อการปฏิรูปและพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน ได้แก่ การทบทวนข้อมูลการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทยและต่างประเทศที่มีอยู่ทั้งในกระบวนการก่อนพิจารณาของศาล ชั้นการพิจารณาและพิพากษาของศาล และชั้นหลังจากมีคำพิพากษาของศาล พร้อมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศเกี่ยวกับการนำมาตราการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ และการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชนในการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว ดังนี้

๑. การศึกษาสถานการณ์และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ โดยศึกษาจากหลักการของมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับการไม่ควบคุมตัวหรือข้อกำหนดโตเกียว(United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures - Tokyo rules) ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น โดยสรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังนี้

๑.๑ สถานการณ์และข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-custodial measures) ในประเทศไทย โดยเฉพาะข้อมูลทางสถิติและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งตามขั้นตอนของการพิจารณาคดีในลักษณะตามข้อกำหนดโตเกียว ได้แก่ (๑) ขั้นตอนก่อนกระบวนการพิจารณาของศาล (Pre-trial stage) (๒) ขั้นตอนพิจารณาและการพิพากษาคดีของศาล (Trial and Sentencing stage) (๓) ขั้นตอนหลังจากศาลมีคำพิพากษา (Post-sentencing stage)

๑.๒ การศึกษาข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในต่างประเทศ และแนวปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศเกี่ยวกับการนำมาตราการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ โดยพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษมีรูปแบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการควบคุมตัวโดยได้สนับสนุนให้สหวิชาชีพและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดให้มีการลงโทษระดับกลาง (Intermediate sanctions) เช่น การทำงานบริการสังคม (Community service) มาตรการคุมประพฤติแบบเข้ม (Intensive supervision probation) การควบคุมตัวในที่พักอาศัย (House arrest) ศูนย์ควบคุมในชุมชน (Residential community correction) ส่วนประเทศอังกฤษกำหนดให้มีการลงโทษในชุมชน (Community sentences) ตาม The Criminal Justice Act ๒๐๐๓ หรือ CJA ๒๐๐๓ เช่น คำสั่งห้ามออกนอกสถานที่ (Curfew order) คำสั่งให้บำบัดรักษาและตรวจยาเสพติด (Drug treatment and testing order) คำสั่งให้เข้ามารับการอบรมที่ศูนย์ฝึก (Attendance centre order) เป็นต้น

๑.๓ การมีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในการใช้มาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัว จากการศึกษากฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษพบว่า สหวิชาชีพจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญาอยู่ด้วยในขั้นตอนการพิจารณาและการพิพากษาคดีของศาล (Trial and Sentencing stage) โดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ผู้หญิง ผู้ที่มีปัญหาทางจิต ผู้ที่ต้องรับการจิตบำบัด การเสวนาความเห็นประกอบรายงานเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดให้ศาลพิจารณาก่อนการกำหนดโทษ และการช่วยในการประเมินหรือวางแผนบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมแต่ละบุคคล ซึ่งสหวิชาชีพ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ หรือแพทย์ทั่วไป จะมีส่วนช่วยให้ศาลพิจารณาใช้โทษทางเลือกอื่นแทนการควบคุมตัวได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะและสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้กระทำความผิดได้มากขึ้น ในขณะที่กระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมขององค์กรสหวิชาชีพและชุมชนในการใช้มาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทยพบว่า ปัจจุบันสหวิชาชีพยังไม่บทบาทเท่าใดนักในชั้นพิจารณาคดีของศาลสำหรับการพิพากษาคดีอาญาผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

๑.๔ สรุปผลการศึกษาข้อมูลเปรียบเทียบกับการใช้มาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัวในประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่ามาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดทางอาญาที่ประเทศไทยยังไม่มี คือ การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Sanctions) หรือการลงโทษในชุมชน (Community sentences) ในขั้นตอนการพิจารณาและการพิพากษาคดีของศาล (Trial and Sentencing stage) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเทียบกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ซึ่งมีรูปแบบใกล้เคียงกับมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่กำหนดในเรื่องรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ ให้ศาลสามารถสั่งกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ แก่ผู้กระทำความผิดในขณะที่รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษได้ แต่อย่างไรก็ตามหลักการของการลงโทษระดับกลางหรือการลงโทษในชุมชนในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษนั้น ถือเป็นโทษทางเลือกประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่คำสั่งให้รอกการลงโทษและกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติตามหลักการในมาตรา ๕๖ ของประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการนำแนวคิดมาตรการลงโทษระดับกลางมาปรับใช้ในประเทศ

ไทยเพื่อให้ศาลสามารถสั่งลงโทษโดยวิธีการอื่นแทนการจำคุกให้มากขึ้น อันเป็นการส่งเสริมให้มีการนำมาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัวมาใช้ในประเทศไทยอย่างเป็นทางการโดยนำแนวคิดหรือหลักการเกี่ยวกับมาตรการลงโทษระดับกลางหรือการลงโทษในชุมชนในต่างประเทศมาพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของสาขาวิชาชีพคือนักสังคมสงเคราะห์หรือนักจิตวิทยา ได้เข้ามามีบทบาทร่วมกับศาลหรือพนักงานคุมประพฤติในขั้นตอนของการสอบถาม วิเคราะห์ และประเมินผลเกี่ยวกับประวัติ สภาพแวดล้อมและภูมิหลังของผู้กระทำความผิด เพื่อนำไปใช้ประกอบการวินิจฉัยของศาลในการลงโทษหรือใช้มาตรการแทนการจำคุกที่เหมาะสมกับสภาพของผู้กระทำความผิดนั้น อันจะเป็นการหลีกเลี่ยงการนำผู้กระทำความผิดไม่ร้ายแรงเข้าไปรับโทษจำคุกในเรือนจำ มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิด และแก้ไขฟื้นฟูตามปัจจัยเฉพาะรายเพื่อกลับเข้าไปอยู่ในสังคมได้อีกครั้ง

๒. การจัดทำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการจำคุก) เพื่อกำหนดให้มีมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกบัญญัติไว้ในกฎหมาย กำหนดประเภทมาตรการอื่นที่จะนำมาใช้ลงโทษ และกำหนดหลักเกณฑ์การนำมาใช้เช่นเดียวกับการรื้อถอนการกำหนดโทษและการรื้อถอนการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ทั้งนี้ ให้ศาลมีดุลพินิจในการสั่งให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจอันมีความเห็นขององค์กรสาขาวิชาชีพประกอบตามความเหมาะสมเป็นรายคดี เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาใช้มาตรการอื่นแทนการจำคุกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำความผิดโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมเป็นสำคัญ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ของการยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการจำคุก) เกิดขึ้นเนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาได้มีการกำหนดมาเป็นเวลานานและมีอยู่อย่างจำกัด ไม่สามารถให้ศาลใช้โทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อสังคม จึงควรมีการนำมาตรการแทนการจำคุกมากำหนดเป็นโทษเพื่อเป็นทางเลือกแทนการลงโทษจำคุก เพื่อหลีกเลี่ยงการนำผู้กระทำความผิด ไม่ร้ายแรงเข้าไปรับโทษจำคุกในเรือนจำ มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิด และแก้ไขฟื้นฟู ตามปัจจัยเฉพาะรายเพื่อกลับเข้าไปอยู่ในสังคมได้อีกครั้ง โดยให้มีหน่วยงานหรือองค์กรสาขาวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อมเพื่อนำไปสู่กระบวนการกำหนดโทษที่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิด โดยสามารถอธิบายแนวคิดการนำมาตรการแทนการจำคุกมาใช้ในประเทศไทย โดยแบ่งเกณฑ์การพิจารณาออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

(๑) เงื่อนไขการพิจารณาของศาล โดยเงื่อนไขการพิจารณาการใช้มาตรการแทนการจำคุกเป็นเงื่อนไขเดียวกับการสั่งรื้อถอนการกำหนดโทษหรือรื้อถอนการลงโทษไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ คือในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น (๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ (๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ (๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๒) การจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจประกอบความเห็นจากสาขาวิชาชีพ โดยให้การจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจเป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการสั่งตามความเหมาะสมได้ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ (officer-in-charge) จัดทำรายงานสืบเสาะและพินิจเพื่อประกอบการพิจารณากำหนดโทษ และศาลหรือพนักงานคุมประพฤติอาจให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการให้ความเห็นในรายงานการสืบเสาะฯ ด้วยก็ได้เมื่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติเห็นว่า กรณีผู้กระทำความผิดที่มีสภาพปัญหาบกพร่องทางจิต อารมณ์และมีพฤติกรรมที่อาจเป็นอันตรายต่อคนรอบข้างหรือสังคม ก็อาจจำเป็นต้องมีนักจิตวิทยาเข้า

มาร่วมในการจัดทำรายงาน ส่วนกรณีผู้กระทำผิดที่มีสภาพปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการทางสังคม เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ก็อาจจำเป็นต้องมีนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมในการจัดทำรายงานด้วย

(๓) การกำหนดมาตรการของศาลและการฝ่าฝืนมาตรการแทนการจำคุก

เมื่อศาลได้พิจารณาคดีและบางกรณีอาจมีการพิจารณารายงานการสืบเสาะและพินิจแล้วนั้น ศาลจะมีคำพิพากษาให้จำคุกจำเลย หรือสั่งให้รอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษโดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขในการคุมประพฤติด้วยก็ได้ หรือสั่งให้ลงโทษมาตรการแทนการจำคุกอย่างหนึ่งอย่างใด ได้แก่ (๑) ให้ทำงานตามที่ศาลกำหนด (๒) ให้เข้ารับการรักษาบำบัดทางจิตหรือทางกายหรือเข้ารับการฝึกอาชีพหรือการฝึกอบรมตามหลักสูตรหรือเข้ารับคำแนะนำหรือคำปรึกษาซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติตามที่ศาลกำหนด (๓) ให้เข้าพักอาศัยในความดูแลหรือในการจัดการของบ้านกึ่งวิถีตามที่ศาลกำหนด

ในส่วนของ การลงโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรการแทนการลงโทษ ได้กำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งหากไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนคำสั่ง โดยบัญญัติในเชิงหลักการที่เป็นแนวทางการใช้ (Guideline) ได้แก่ (๑) ตักเตือน (๒) พิจารณาขยายระยะเวลา (๓) เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเงื่อนไข (๔) สั่งให้ใช้มาตรการแทนการจำคุกอื่น อย่างไรก็ตาม ในกรณีผู้ต้องโทษมาตรการแทนการจำคุก ไม่ปฏิบัติตามโทษที่ศาลกำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนโทษที่ศาลกำหนด และศาลจะมีคำสั่งให้ลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีแทนก็ได้ ทั้งนี้ หากเป็นการกระทำผิดอาญาขึ้นใหม่ภายหลังจากการฝ่าฝืนโทษมาตรการแทนการจำคุกนั้น ให้นำความในมาตรา ๙๒ ๙๓ และ ๙๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้บังคับ

๒.๒ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการแทนการจำคุก) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการจำคุก) ประกอบไปด้วยรายละเอียดสำคัญ ๓ ประการ ประกอบด้วย (๑) การเพิ่มโทษมาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษอีกสถานหนึ่ง (๒) การกำหนดประเภทของมาตรการแทนการจำคุกและการปฏิบัติเมื่อมีการฝ่าฝืน และ (๓) การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ศาลมีอำนาจในการสั่งลงโทษมาตรการแทนการจำคุก โดยแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติ ๕ มาตรา ได้แก่ มาตรา ๑๘ (๔) มาตรา ๒๗/๑ มาตรา ๒๗/๒ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๖/๑ กล่าวคือ

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๘ โดยเพิ่มโทษมาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษตามมาตรา ๑๘ (๔) โดยเรียงลำดับให้อยู่ระหว่างโทษกักขังและโทษปรับ เป็นผลให้มาตรการแทนการจำคุกมีสถานะเป็นโทษอาญาอีกหนึ่งสถาน จากเดิมที่มี ๕ สถาน เพิ่มเป็น ๖ สถาน

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗/๑ และมาตรา ๒๗/๒ เพื่อกำหนดประเภทของมาตรการแทนการจำคุกและการปฏิบัติหากมีการฝ่าฝืน ทั้งนี้ การกำหนดให้เรื่องดังกล่าวอยู่ในมาตรา ๒๗/๑ และ ๒๗/๒ เนื่องจากมาตรการแทนการจำคุกจะเป็นโทษที่อยู่ระหว่างโทษปรับและโทษกักขัง การจัดวางตำแหน่งของบทบัญญัติจึงอยู่ในมาตราที่ถัดจากโทษที่มีความรุนแรงมากกว่าการปรับ แต่มีความรุนแรงน้อยกว่าการกักขัง กล่าวคือ

(๒.๑) ประเภทของมาตรการแทนการจำคุกแบ่งออกเป็น ๓ มาตรการตามมาตรา ๒๗/๑ ได้แก่

(๒.๑.๑) “ให้ทำงานตามที่ศาลกำหนด” ทั้งนี้ ประเภทของงานหรือรายละเอียดการกำกับดูแล อาจจัดทำเป็นกฎหมายลำดับรองตามความเหมาะสมก็ได้

(๒.๑.๒) “ให้เข้ารับการรักษาบำบัดทางจิตหรือทางกายหรือเข้ารับการฝึกอาชีพหรือการฝึกอบรมตามหลักสูตรหรือเข้ารับคำแนะนำหรือคำปรึกษาซึ่งอยู่ในการกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติตามที่ศาลกำหนด” ซึ่งมาตรการแทนการจำคุกประเภทนี้เป็นลักษณะของการที่ศาลจะได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ตามพฤติการณ์การกระทำความผิด ซึ่งอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องเข้ารับการรักษาบำบัดสภาพจิตใจหรือร่างกาย

หรือเข้ารับ...

หรือเข้ารับการศึกษาฝึกอาชีพเข้ารับการศึกษาอบรม เช่น การเข้ารับการบำบัดการวินิจฉัย หรือรับคำปรึกษาจากจิตแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การเข้ารับการตรวจสอบเอกสารเสพติดตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด การเข้าฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การบริหารจัดการอารมณ์ (Anger management) การเข้ารับการพัฒนาฝึกทักษะการอ่านและเขียน เป็นต้น ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดแต่ละรายอาจเข้ารับการศึกษาปฏิบัติตามเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป

(๒.๑.๓) “ให้เข้าพักอาศัยในความดูแลหรือในการจัดการของบ้านกึ่งวิถีตามที่ศาลกำหนด” เนื่องจากการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในสถานที่ที่กำหนดให้เป็นบ้านกึ่งวิถีในความหมายของประมวลกฎหมายอาญาอาจนำมาบังคับใช้โดยพัฒนาและเทียบเคียงพื้นฐานของการจัดสถานที่สงเคราะห์ของกรมคุมประพฤติได้

(๒.๒) การปฏิบัติหากมีการฝ่าฝืนมาตรการแทนการจำคุก ซึ่งอาจเป็นกรณีศาลเห็นเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงานว่าผู้ต้องโทษมาตรการแทนการจำคุก ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามโทษที่ศาลกำหนด เช่นนี้ศาลสามารถกำหนดแนวทางการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดกรณีผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนโทษให้ชัดเจนขึ้น โดยฝ่ายเลขานุการฯ ได้กำหนดระยะเวลาจำคุกกรณีผู้ต้องโทษมาตรการแทนการจำคุกฝ่าฝืนให้เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขการนำมาตรการแทนการจำคุกมาใช้ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ วรรคแรกที่กำหนดให้ศาลอาจพิจารณาสั่งให้ลงโทษมาตรการแทนการจำคุก “ในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี” และถือวาระเวลาที่ศาลสั่งให้จำคุกเป็นการลงโทษ “แทน” โทษมาตรการแทนการจำคุกซึ่งจะถูกยกเลิกโดยปริยาย

(๓) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๖/๑ เพื่อกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ลงโทษจำเลยด้วย “มาตรการแทนการจำคุก” และเพื่อให้ศาลหรือพนักงานคุมประพฤตินิเทศในการให้สหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการสืบเสาะฯ รวมทั้งเพื่อปรับปรุงเรื่องเงื่อนไขการคุมประพฤติให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ตามลำดับ กล่าวคือ

(๓.๑) คงข้อความในร่างมาตรา ๕๖ วรรคแรก ซึ่งเป็นเงื่อนไขการนำมาตรการแทนการจำคุกมาใช้ไว้เช่นเดิมตามมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันทุกประการ

(๓.๒) เพิ่มเติม (๑) และ (๒) ในร่างมาตรา ๕๖ วรรคสอง คือ “(๑) มีความผิดและลงโทษมาตรการแทนการจำคุกตามมาตรา ๑๘ (๔) และมาตรา ๒๗/๑ อย่างหนึ่งอย่างใด (๒) มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้”

(๓.๓) เพิ่มเติมข้อความในร่างมาตรา ๕๖ วรรคสาม คือ “เมื่อศาลเห็นสมควร อาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจก็ได้ หากปรากฏว่าจำเลยมีพฤติการณ์น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ มีความบกพร่องทางเชาวน์ปัญญา หรือมีความจำเป็นต้องได้รับการจัดการสวัสดิการสังคม ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติดอาจเห็นสมควรให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมประเมินผล และมีความเห็นประกอบการวินิจฉัยด้วยก็ได้” ซึ่งเพิ่มหลักการที่ศาลสามารถสั่งให้พนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจ และหากเห็นสมควรศาลหรือพนักงานคุมประพฤติดก็อาจให้นักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์เข้ามามีส่วนร่วมด้วยก็ได้ ให้อยู่ในวรรคเดียวกัน

(๓.๔) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖/๑ โดยเป็นการนำเงื่อนไขการคุมประพฤติ ทั้ง ๑๐ ข้อมากำหนดเป็นมาตราร่างต่างหาก เพื่อให้หลักความคิดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการคุมประพฤตินี้มีความชัดเจนและมีให้เกิดความสับสนกับมาตรการแทนการจำคุกทั้ง ๓ ประเภท โดยปรับข้อความในร่างมาตรา ๕๖/๑ ช่วงต้น คือ “เงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง (๒) ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้...” ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๕๖ ที่ได้

ปรับปรุงให้ศาลมีดุลพินิจที่จะสั่งให้ลงโทษจำเลยด้วยมาตรการแทนการจำคุก หรือสั่งให้รอกการรอกกำหนดโทษหรือกำหนดโทษไว้แต่รอกการลงโทษก็ได้ โดยได้คงข้อความในวงเล็บ (๑) ถึง (๑๐) ไว้ตามเดิมทุกประการ

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านอาชญาวิทยา ได้มีข้อสังเกตในการดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial Measures) โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน เป็นประเด็นที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยที่ประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมนับเป็นประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial Measures) เป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษากับการให้โอกาสผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคม

๑.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ได้กำหนดให้มีการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการบังคับโทษซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างทั้งระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยในปัจจุบันประชาชนเริ่มตอบรับการใช้อุปกรณ์เครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring : EM) ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการใช้มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial Measures)

๑.๓ การปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างทั้งระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมและการลงโทษทางอาญาว่าการลงโทษนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีความยุติธรรม ซึ่งกลไกที่สำคัญประการหนึ่งคือการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องก่อนการตรากฎหมาย และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมถึงเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการตรากฎหมาย นอกจากนี้การทำงานอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจ คือการจัดทำ Sand Box ซึ่งในประเด็นดังกล่าวสามารถทำได้ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัดที่เห็นว่ามีเหมาะสมและเป็นไปได้จริง และให้ถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการร่างกฎหมายตามมาตรา ๗๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นอกจากนี้ การพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว (Non-custodial Measures) ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ มีความสอดคล้องกับภารกิจของกรมคุมประพฤติ โดยปรับภารกิจในการรอกการลงโทษให้เพิ่มเติมเงื่อนไขการคุมประพฤติตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งต้องมีการทำความเข้าใจในกระบวนการทำงานร่วมกับศาลยุติธรรมเพื่อทำงานในรูปแบบ Sand Box ผ่านกลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานระดับจังหวัด ซึ่งอาจทำได้โดยการเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในการทำ Sand Box เพื่อพัฒนาความเข้มข้นของระบบการคุมประพฤติไปสู่มาตรการต่อผู้กระทำผิดอาญาแทนการควบคุมตัว รวมถึงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นระหว่างที่ศาลพิจารณาพิพากษาจำคุกกับการดำเนินการของกรมคุมประพฤติที่มีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้น

๒. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีข้อสังเกตในประเด็นการแก้ไขมาตรา ๑๘ ของประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของรัฐธรรมนูญต้องการให้มีโทษทางอาญาสำหรับความผิดร้ายแรงเฉพาะกรณีที่ร้ายแรงจริงๆ เท่านั้น กรณีที่เป็นความผิดไม่ร้ายแรงไม่ควรเป็นโทษทางอาญา ซึ่งการเพิ่มโทษทางอาญาจึงอาจจะไม่สามารถตอบโจทย์ได้เท่าที่ควร จึงควรมีการพิจารณาให้รอบด้าน เนื่องจากการเพิ่มโทษทางอาญาอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างกฎหมายทั้งระบบ ทั้งนี้อาจกระทำใน

ลักษณะของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ แล้วจึงพัฒนาเป็นมาตรการอื่นๆ แทนการลงโทษจำคุก นอกจากนี้ควรสร้างการรับรู้ในประเด็นดังกล่าวควบคู่ไปด้วย

๓. ผู้แทนกระทรวงการคลัง ได้มีข้อสังเกตว่าในปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๓ ได้กำหนดไว้ว่าผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้ ซึ่งการกำหนดให้มาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษทางอาญานั้นอาจจะเกิดความสับสนในการเรียงลำดับโทษ เนื่องจากเป็นโทษที่รุนแรงกว่าโทษกักขัง และอีกประเด็นหนึ่งคือการลงโทษทางอาญาจะทำให้ผู้กระทำความผิดมีประวัติอาชญากรรมซึ่งจะไม่สามารถคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัวที่ต้องการให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ จึงควรร่วมกันพิจารณาให้รอบคอบ

๔. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมในประเด็นเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงานของศาลยุติธรรมในการใช้โทษทางอาญา ซึ่งที่ผ่านมาจะเห็นว่ามีการใช้โทษจำคุกค่อนข้างมาก ซึ่งทำให้โอกาสในการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิดเป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่ในปัจจุบันได้มีคำแนะนำของประธานศาลฎีกาว่าด้วยแนวทางการใช้โทษอาญา พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้ระบุว่าโทษกักขังหรือจำคุกเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิด จึงต้องใช้ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบอย่างรอบด้านและพึงใช้ต่อเมื่อไม่สามารถใช้โทษหรือมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นได้ ส่วนการจะกำหนดให้มาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษทางอาญาสถานหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดมาตรการต่างๆ แทนการจำคุก เช่น การทำงานบริการสังคม บ้านกึ่งวิถี การทำงานแทนค่าปรับ นั่นก็เป็นมาตรการในการคุมประพฤติซึ่งศาลมีความคุ้นเคยในการใช้มาตรการนี้อยู่แล้ว และทราบว่ามาตรการดังกล่าวมีผลดีผลเสียอย่างไร ซึ่งการกำหนดให้เป็นโทษอาญาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมของผู้กระทำความผิด

สำหรับประเด็นเรื่องการทำงานบริการสังคมตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ หรือการทำงานแทนค่าปรับนั้นควรมีหน่วยงานหลักในการรองรับการดำเนินงานเป็นการเฉพาะ รวมถึงการติดตามผู้กระทำความผิดในกรณีศาลอนุญาตให้ไปทำงานแทนค่าปรับ เพื่อเป็นประโยชน์ในการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาในเรื่องของการควบคุมตัวในเรือนจำ ซึ่งปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมประสบปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ มีการตัดสินลงโทษจำคุกตั้งแต่ระดับต่ำจนถึงระดับสูงสุด ทั้งนี้ เมื่อศาลตัดสินลงโทษจำคุกเป็นจำนวนมากก็นำไปสู่ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ดังนั้นถ้าวัตถุประสงค์ของการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวเป็นไปเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำก็จะต้องให้ความสำคัญกับมาตรการต่างๆ หรือเครื่องมือที่จะนำมาใช้แทนโทษ จำคุกว่ามีมาตรการใดบ้าง เช่น การรอกการลงโทษ การรอกการกำหนดโทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย การทำงานบริการสังคม การจำคุกในสถานที่ที่มีใช้เป็นเรือนจำ รวมถึงการอภัยโทษ เป็นต้น ซึ่งบางมาตรการในปัจจุบันก็ยังคงมีสถิติการใช้ค่อนข้างน้อยจึงควรศึกษาและพัฒนาแนวทางการใช้มาตรการต่างๆ หรือเครื่องมือที่มีอยู่ให้มากขึ้น

๖. ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่าคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำความผิดอาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพและชุมชน โดยมีแนวคิดในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาปรับใช้ในประเทศไทยเพื่อให้ศาลสามารถส่งลงโทษโดยวิธีการอื่นแทนการจำคุกให้มากขึ้น และกำหนดให้สหวิชาชีพเข้ามามีบทบาทในการทำงานร่วมกับศาลและพนักงานคุมประพฤติในการที่จะพิจารณาพิพากษาลงโทษ ซึ่งข้อมูลที่สำคัญประการหนึ่งคือ ในปัจจุบันมีผู้กระทำความผิดได้รับการพิพากษาลงโทษ

จำคุกและเข้าสู่เรือนจำประมาณปีละ ๒๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งมากเกินไปกว่าที่ควรจะเป็น ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาที่ทางเลือกในการลงโทษทางอาญาของศาลมีค่อนข้างจำกัด ในกรณีความผิดอาญาที่มีโทษจำคุก ถ้าศาลพิจารณาแล้วว่าจะไม่ลงโทษจำคุกก็จะมีเพียงทางเลือกในการรอกการลงโทษ หรือการรอกการกำหนดโทษเท่านั้น อย่างไรก็ตาม มาตรการรอกการลงโทษหรือการรอกการกำหนดโทษนั้นถึงแม้จะไม่ใช้โทษทางอาญา แต่ก็ต้องมีการพิจารณาพิพากษา จึงทำให้มีประวัติอาชญากรรมเช่นเดียวกับการลงโทษทางอาญาอื่นๆ เพียงแต่ว่าเป็นโทษในระดับที่เบากว่า เพราะการมีประวัติอาชญากรรมจะร้ายแรงก็ต่อเมื่อถูกจำคุก

ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะหาทางเลือกอื่นเพื่อให้ศาลได้ใช้แทนการลงโทษจำคุก ซึ่งเหตุผลในการเพิ่มมาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษทางอาญาเพื่อเป็นทางเลือกให้ศาลได้ใช้ประการหนึ่งคือ เนื่องจากปัจจุบันการรอกการลงโทษที่มีการกำหนดเงื่อนไขต่างๆนั้น ศาลจะสั่งกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเท่านั้น การลงโทษโดยใช้มาตรการแทนการจำคุกจึงสามารถใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาญาที่มีโทษจำคุก แต่เมื่อพิจารณาแล้วไม่มีความจำเป็นที่จะต้องถูกจำคุกศาลก็สามารถลงโทษโดยใช้โทษมาตรการแทนการจำคุกได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ที่ถูกพิพากษา เช่น การให้เข้าพักอาศัยในความดูแลหรือในการจัดการของบ้านกึ่งวิถีตามที่ศาลกำหนด เป็นต้น

๗. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีข้อสังเกตว่าปัจจุบันหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำลังร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นองค์รวม เช่น การจัดทำกติกายุติธรรมเพื่อแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ การหันเหผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาเป็นองค์รวม ดังนั้นการที่จะผลักดันเรื่องการกำหนดมาตรการแทนการจำคุกให้เป็นโทษทางอาญาเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และหากว่ากระบวนการยุติธรรมสามารถแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อให้อาจจะทำให้ปัญหาที่เผชิญอยู่ตอนนี้ไม่สามารถแก้ไขด้วยวิธีการดังกล่าวได้ เนื่องจากสถานการณ์ของกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมได้เปลี่ยนแปลงไป

๘. ผู้แทนสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีข้อสังเกตในการจัดทำสถิติและข้อมูลของบุคคลที่กระทำผิด เช่น ข้อมูลเรื่องเพศ อายุ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการกับกลุ่มผู้กระทำผิด ซึ่งคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นวัยแรงงานที่ประเทศกำลังต้องการอย่างมาก โดยเฉพาะในช่วงที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงควรมีกระบวนการหรือกลไกที่จะนำคนกลุ่มนี้ให้กลับมามีโอกาสในสังคม เช่น การจัดทำพระราชบัญญัติทะเบียนประวัติอาชญากรรม เพื่อให้คนกลุ่มนี้สามารถประกอบอาชีพและใช้ชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

นอกจากนี้ ควรประยุกต์ใช้แนวทางการดำเนินงานของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นที่มีกระบวนการหลังพ้นโทษที่น่าสนใจ ซึ่งระบุว่าพนักงานคุมประพฤติจะมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติอาสาซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ใกล้ครอบครัวผู้ต้องขัง ไปศึกษาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยว่าเป็นอย่างไร และพยายามปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกในครอบครัวด้วย ในกรณีที่เห็นว่าเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษแล้วไม่สามารถกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ก็จะต้องจัดหาสถานที่ใหม่ที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ สำหรับกระบวนการในระหว่างการต้องโทษประเทศญี่ปุ่นจะเน้นการสร้างทักษะผ่าน Prison Camp ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนในการเสริมสร้างทักษะการประกอบอาชีพต่างๆ ให้สามารถนำประกอบอาชีพได้จริงภายหลังพ้นโทษ

๙. นายกสภานายความ ได้มีความเห็นว่าควรมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการจำคุก) เนื่องจากมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ โดยควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

๑๐. ว่าที่พันตรี สมบัติ วงศ์กำแหง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม เห็นด้วยในหลักการของการมีมาตรการที่อยู่กึ่งกลางระหว่างโทษกับไม่ใช่โทษ โดยอาจจะไม่ต้องกำหนดให้ มาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษอาญาตามมาตรา ๑๘ แต่กำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนว่าความผิดอาญา ประเภทใดเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง ไม่ต้องเข้าไปรับโทษจำคุกในเรือนจำ เมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ก็ให้ปรับใช้มาตรการแทนการจำคุกได้โดยไม่ต้องส่งลงโทษจำคุก โดยควรเริ่มทดลองใช้เพื่อเป็นการ ปรับเปลี่ยนให้เกิดการยอมรับมาตรการแทนการจำคุกดังกล่าวที่มีความเข้มข้นมากกว่าการรอกการลงโทษ หรือ การรอกการกำหนดโทษ ซึ่งอาจเปรียบเทียบกับการใช้มาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน

๑๑. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ได้มีข้อสังเกตว่า ข้อเสนอจากรายงานของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศน่าจะมีวัตถุประสงค์หลักในการลดปริมาณผู้ต้องขังใน เรือนจำ โดยทบทวนมาตรการทางกฎหมายว่าความผิดใดไม่จำเป็นต้องใช้โทษจำคุก หรือถึงแม้ว่าจะมีโทษ จำคุกก็ควรจะมีมาตรการในการลดการกระทำผิดซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหที่ตรงจุดมากกว่าการกำหนดให้ มาตรการแทนการจำคุกเป็นโทษอาญา นอกจากนี้การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗/๑ ที่กำหนดประเภทของ มาตรการแทนการจำคุก เป็น ๓ มาตรการนั้นอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานมารองรับการ ดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าว

๑๒. รองประธานกรรมการ ในฐานะประธานการประชุม มีความเห็นว่าเรื่อง ดังกล่าวเป็นเรื่องที่มีประโยชน์สามารถช่วยแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ รับข้อสังเกตของที่ประชุมไปพิจารณาดำเนินการ และเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติพิจารณาอีกครั้ง

มติที่ประชุม มอบหมายให้คณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูปการพัฒนามาตรการต่อผู้กระทำผิด อาญาแทนการควบคุมตัวโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรสภวิชาชีพและชุมชน พิจารณาทบทวนสาระสำคัญของ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (การกำหนดมาตรการแทนการ จำคุก) ตามข้อสังเกตของที่ประชุม และเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติพิจารณา อีกครั้ง

๔.๒ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้รายงานต่อที่ประชุมว่า สืบเนื่องจาก คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒ รับรองหลักสูตรไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และมอบหมายให้คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนา และขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท กำกับ ติดตามและประเมินผลการนำหลักสูตรอบรมการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไปใช้และนำกลับมารายงานให้ กพยช. ทราบต่อไป คณะอนุกรรมการฯ จึงได้มีการประชุม ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ และครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยสรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

๑. เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ของแผนแม่บทการ บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ การสร้างการรับรู้กฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแก่เจ้าหน้าที่ รัฐและประชาชน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางดำเนินงาน และเสนอของบประมาณเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการสร้างการรับรู้กฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแก่เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ มีโครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ และทาง ปกครอง จำนวน ๑๕ โครงการ ๑๑ หน่วยงาน งบประมาณทั้งสิ้นจำนวน ๒๘.๘๑๓๗ ล้านบาท

๒. จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานใกล้เคียงข้อพิพาทของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๖๐๐ เล่ม และคู่มือการปฏิบัติงานศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๖๐๐ เล่ม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกฎหมายโดยได้เผยแพร่ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน

๓. ขยายหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีการดำเนินงานที่หลากหลายและทั่วถึง ปัจจุบันคณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้หน่วยงาน และสถาบันการศึกษานำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปจัดฝึกอบรมจำนวน ๙ แห่ง ประกอบด้วย (๑) มหาวิทยาลัยขอนแก่น (๒) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (๓) สถาบันพระปกเกล้า (๔) สถาบันความในพระบรมราชูปถัมภ์ (๕) มหาวิทยาลัยพะเยา (๖) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๗) มหาวิทยาลัยทักษิณ (๘) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (๙) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๔. กำกับ ติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมที่คณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา ดำเนินการจัดฝึกอบรม ปัจจุบันมีจำนวน ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยและมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้ดำเนินการแล้วรวมจำนวน ๔๒ รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม จำนวน ๒,๑๗๘ คน ผู้ผ่านการอบรม จำนวน ๒,๑๕๘ คน

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้แต่งตั้งคณะทำงานกำกับ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาจัดทำแนวทางการกำกับ ติดตาม และประเมินผลนำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ และรายงานผลและให้ข้อเสนอแนะต่อคณะอนุกรรมการฯ เพื่อทราบต่อไป

สำหรับข้อเสนอเพื่อพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบันรูปแบบการจัดการเรียนการสอนใช้รูปแบบที่ ๑ กล่าวคือ เป็นการเรียนการสอนแบบฝึกอบรม (Training Program) ต่อเนื่อง จำนวน ๓๖ ชั่วโมง ซึ่งจากการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรม และมีมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในคราวการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เห็นควรให้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เปิดโอกาสและสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความเหมาะสมเป็นผู้ไกล่เกลี่ยเข้ารับการอบรม รวมถึงเป็นทางเลือกให้หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้นำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปใช้ สามารถดำเนินการจัดอบรมได้สอดคล้องกับภารกิจและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้เสนอคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติพิจารณารับรองรูปแบบการเรียนการสอนเพิ่มเติม ดังนี้

๑. รูปแบบที่ ๑.๑ การฝึกอบรมแบบเพิ่มเนื้อหาวิชาและชั่วโมงฝึกอบรม นอกเหนือจากที่กำหนด จำนวน ๓๖ ชั่วโมง (Extra Training Program) เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ของแต่ละหน่วยงาน

๒. รูปแบบที่ ๒ การเรียนแบบหมวดวิชาเดียวต่อเนื่องตามลำดับหมวดวิชาจากหมวดวิชาที่ ๑ จนถึงหมวดวิชาที่ ๕ โดยทำการเรียนการสอนแบบไม่ต่อเนื่อง (Block Course) เช่น จัดการเรียนการสอนทุกวันศุกร์ต่อเนื่องกันไปจนครบ ๕ หมวดวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเปิดโอกาสและสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความเหมาะสมเป็นผู้ใกล้ชิดเข้ารับการอบรม รวมถึงเป็นทางเลือกให้หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้นำหลักสูตรอบรมการใกล้ชิดข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ไปใช้ สามารถดำเนินการจัดอบรมได้สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ได้มีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางในการให้มหาวิทยาลัยบรรจุหลักสูตรอบรมการใกล้ชิดข้อพิพาทว่าควรหลีกเลี่ยงการกำหนดให้เป็นวิชาบังคับเพราะจะกระทบกับโครงสร้างของหลักสูตร ควรกำหนดให้เป็นทางเลือกของมหาวิทยาลัย สำหรับให้ความรู้แก่นักศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการใกล้ชิดข้อพิพาทมากกว่าการมุ่งเน้นให้ทำหน้าที่เป็นผู้ใกล้ชิดข้อพิพาท

๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้มีความเห็นว่าหลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรที่ดี และการพัฒนารูปแบบของหลักสูตรทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจพิจารณาเพิ่มเติมแนวทางในเรื่องของการจัดหลักสูตรในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากและอาจจะรวมถึงประชาชนทั่วไปซึ่งแม้ว่าประชาชนอาจจะเรียนไม่ครบทุกหัวข้อวิชาที่กำหนด แต่ก็ยังเป็นประโยชน์ในเรื่องของการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการใกล้ชิดข้อพิพาทในเบื้องต้นได้ โดยทางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีความยินดีที่จะเป็นแพลตฟอร์มให้ทางกระทรวงยุติธรรมนำหลักสูตรไปจัดอบรมในรูปแบบออนไลน์ นอกจากนี้ได้สอบถามฝ่ายเลขานุการเพิ่มเติมเกี่ยวกับจำนวนผู้เข้าอบรมหลักสูตรการใกล้ชิดข้อพิพาทของสำนักงานศาลยุติธรรม ที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เข้าอบรมของหน่วยงานอื่นที่กำหนดไว้รุ่นละประมาณ ๕๐ คน

๓. เจ้ากรมพระธรรมนูญ มีความประสงค์จะส่งข้าราชการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรการใกล้ชิดข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ เนื่องจากศาลทหารมีคดีเกี่ยวกับข้อพิพาทส่วนตัวและมีการฟ้องคดี ดังนั้นการมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการใกล้ชิดข้อพิพาทจึงเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทหาร

๔. ว่าที่พันตรี สมบัติ วงศ์กำแหง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานยุติธรรม ได้มีข้อซักถามเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมเพิ่มเติมที่เสนอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติพิจารณานั้นมีข้อดีอย่างไร และประเด็นความทับซ้อนในการดำเนินงานใกล้ชิดข้อพิพาทระหว่างการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ให้มีการใกล้ชิดคดีก่อนฟ้องซึ่งศาลเป็นผู้ดำเนินการกับการใกล้ชิดตามพระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

๕. อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ชี้แจงเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่าการอบรมหลักสูตรการใกล้ชิดข้อพิพาทของสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นการอบรมผู้ประνομผ่านทาง Video Conference ส่วนการอบรมของหน่วยงานอื่นๆ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าการอบรมหลักสูตรการใกล้ชิดข้อพิพาท โดยต้องมีจำนวนผู้เข้าอบรมรุ่นละประมาณ ๕๐ คน และผู้เข้าอบรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปี ซึ่งถ้าเป็นหน่วยงานทางด้านสถาบันการศึกษาจะบรรจุไว้ในหลักสูตรระดับปริญญาโท หรือระดับปริญญาเอก ของคณะนิติศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์เป็นหลัก

นอกจากนี้ ยังได้ชี้แจงต่อที่ประชุมเพิ่มเติมในประเด็นความทับซ้อนในการดำเนินงานใกล้ชิดข้อพิพาทระหว่างการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ให้มีการใกล้ชิดคดีก่อนฟ้องซึ่งศาลเป็นผู้ดำเนินการกับการใกล้ชิดตามพระราชบัญญัติการใกล้ชิดข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าถือเป็นการ

เพิ่มช่องทาง...

เพิ่มช่องทางให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลให้สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับรูปแบบของหลักสูตรที่เสนอนั้นรูปแบบที่ ๑ จะเหมาะสมกับแต่ละหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปใช้สามารถพิจารณาเพิ่มเติมหัวข้อวิชาที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามภารกิจของหน่วยงานได้ ส่วนรูปแบบที่ ๒ เป็นการเพิ่มโอกาสให้กับผู้ที่ไม่มีเวลาเรียนต่อเนื่องกัน จำนวน ๕ วัน ๓๖ ชั่วโมง ให้ได้มีโอกาสที่จะกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมได้

๖. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า การรับรองหลักสูตรการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นไปตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๐ ที่ได้กำหนดให้ผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยต้องผ่านการอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามหลักสูตรที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรอง ซึ่งการเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติรับรองควรเป็นการเห็นชอบในหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรทั้ง ๒ รูปแบบ แต่สำหรับการฝึกอบรมแบบเพิ่มเนื้อหาวิชาและชั่วโมงฝึกอบรมนอกเหนือจากที่กำหนด จำนวน ๓๖ ชั่วโมง (Extra Training Program) นั้น คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทควรพิจารณาอนุญาตเป็นรายกรณีไป และตรวจสอบให้ชัดเจนว่าเนื้อหาวิชาที่เพิ่มเติมนั้นเป็นเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับอะไรและใช้เวลาในการอบรมกี่ชั่วโมง

มติที่ประชุม ๑. เห็นชอบรูปแบบการเรียนการสอนหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ เพิ่มเติมจำนวน ๒ รูปแบบ คือ (๑) การฝึกอบรมแบบเพิ่มเนื้อหาวิชาและชั่วโมงฝึกอบรม (Extra Training Program) และ (๒) การฝึกอบรมแบบหมวดวิชาเดียวไปจนครบตามลำดับหมวดวิชาจากหมวดวิชาที่ ๑ จนถึงหมวดวิชาที่ ๕ (Block Course) ทั้งแบบต่อเนื่องและไม่ต่อเนื่อง

๒. เห็นชอบให้คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พิจารณาอนุญาตให้หน่วยงานที่ต้องการขอใช้หลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ใน ๒ รูปแบบที่เพิ่มเติม สามารถนำหลักสูตรดังกล่าวไปดำเนินการจัดฝึกอบรมได้

๔.๓ การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการมาเพื่อดำเนินการ และรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ไปร่วมพิจารณากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

สำหรับสาระสำคัญของรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ การศึกษาข้อเท็จจริงทางกฎหมายในกรณีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งในรายละเอียดก่อนประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ นั้น การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการจะกระทำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เมื่อประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑๕/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๕/๑ ทำให้การตรวจสอบอำนาจฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการกระทำโดยผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนจึงได้มอบหมาย

ให้คณะ...

ให้คณะอนุกรรมการศึกษาการปฏิรูปกฎหมาย ทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ดำเนินการศึกษาหาข้อเท็จจริง ประเด็นทางกฎหมาย และแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยได้ศึกษาข้อเท็จจริงและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมและให้ศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็น โดยคณะอนุกรรมการมีข้อสรุปให้ยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไปใช้มาตรา ๑๔๕ (เดิม) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาและพบข้อโต้แย้งในประเด็นดังนี้

๑. ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพ รอบคอบ

๒. เป็นการลดจำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบอำนาจในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการน้อยลง ซึ่งกระทบต่อความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมว่าดำเนินไปอย่างอิสระ สุจริต เทียบธรรม

๓. เพื่อให้การตรวจสอบถ่วงดุลการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนและผู้เกี่ยวข้องในคดี และมีความสอดคล้องกับภารกิจของจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดิน ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม

จากนั้น กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการตามข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี โดยจัดประชุมหารือร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณารายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนสภาผู้แทนราษฎร แล้วเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓ โดยที่ประชุมได้มีมติ ดังนี้

๑. ประเด็นข้อเสนอแนะให้ยกเลิกมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่พิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามหลักการเดิมของมาตรา ๑๔๕ โดยที่ประชุมมีความเห็นเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นชอบในหลักการให้มีการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบการบริหารงานราชการส่วนภูมิภาค และเป็นตัวแทนฝ่ายบริหารที่มีความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้เสีย จึงมีความเหมาะสมในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้อง และฝ่ายที่สอง เห็นควรให้คงไว้ซึ่งมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้มีระบบถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจซึ่งกันและกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ และให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในจังหวัดอื่นเป็นระบบอย่างเดียวกัน ซึ่งกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายตำรวจมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ดังนั้น ที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการทบทวนความเหมาะสมของกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการดังกล่าว โดยให้ดำเนินการตามหลักการมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้เกี่ยวข้อง นำสถิติการดำเนินงานต่าง ๆ มาวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่าที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

๒. ประเด็นข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมคณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ที่ประชุมเห็นชอบในหลักการดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้การดำเนินคดีอาญาในชั้นการสอบสวนฟ้องร้องมี

ความรอบคอบ และครอบคลุม มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวอาจเกิดปัญหาในเรื่องของระยะเวลาในการดำเนินการและผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองนั้น มีสภาพบังคับต่อผู้มีอำนาจในการพิจารณาทบทวนคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ เพียงใด ซึ่งอาจเป็นการเพิ่มขึ้นตอนและส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดีอาญาดังกล่าว นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการกลั่นกรองและประเภทคดีให้มีความเหมาะสม ไม่ซ้ำซ้อนกับการดำเนินการโดยองค์กรอื่นๆ ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงหลักการมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บัญญัติให้รัฐพึงใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่เป็นด้วย

จากการประชุมดังกล่าว กระทรวงยุติธรรมมีความเห็นว่าที่ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังคงมีความเห็นเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่เห็นควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และฝ่ายที่เห็นควรให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายตำรวจมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และโดยที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาควรมีระบบการคานอำนาจซึ่งกันและกันมากกว่าสองฝ่าย กระทรวงยุติธรรมจึงมีความเห็นไปในแนวทางให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ทั้งนี้ เพื่อให้การทบทวนความเหมาะสมของกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการมีความละเอียด รอบคอบ โดยคำนึงถึงกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ จึงเห็นควรให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาขอหมายให้กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ได้มีข้อสั่งการเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ แต่ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.) ขอความเห็นคณะกรรมการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้วย แล้วส่งไปรวมที่ สลค. ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีตามข้อเสนอกระทรวงยุติธรรมต่อไปในคราวเดียว (กระทรวงยุติธรรมนำเข้าคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) โดยไม่ต้องขอคณะรัฐมนตรี เมื่อได้ความเห็นมาแล้วจึงรวมกับความเห็นคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเสนอคณะรัฐมนตรี)

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องการทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยคณะกรรมการฯ ส่วนมากเห็นด้วยกับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ที่เสนอให้ทบทวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๔๕/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาคำสั่งไม่ฟ้อง และเพิ่มเติมคณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ที่มีปลัดจังหวัดเป็นประธาน อย่างไรก็ตาม กรรมการส่วนน้อยมีความเห็นว่ายังไม่เห็นด้วยกับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ เนื่องจากข้อมูลที่นำเสนอยังไม่เพียงพอควรศึกษาผลกระทบให้รอบด้าน และนำสถิติการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการมาศึกษาเพิ่มเติม

จากความเห็นของกระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ฝ่ายเลขานุการจึงมีความเห็นไปในแนวทางที่ให้ฝ่ายปกครองมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ตามมาตรา ๑๔๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบการบริหารงานราชการส่วนภูมิภาค

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด เห็นด้วยกับข้อสรุปของรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง การทบทวนกระบวนการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ แต่มีข้อสังเกตในประเด็นการกำหนดให้มีกลไกการตรวจสอบโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ซึ่งมี

เงื่อนไข...

เงื่อนไขในข้อ ๒ (๒) กำหนดว่าให้คณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการเข้ามาร่วมพิจารณาในกรณีเป็นคดีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือผู้มีส่วนได้เสียร้องขอความเป็นธรรม ซึ่งเห็นควรให้เพิ่มเติมข้อความว่า “โดยให้มีการกำหนดนิยาม ความหมายและขอบเขตของการร้องขอความเป็นธรรมให้ชัดเจน” ทั้งนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดได้แก้ไขระเบียบว่าด้วยการร้องขอความเป็นธรรมเรียบร้อยแล้วแต่ยังสามารถปรับนิยาม ปรับระเบียบดังกล่าวให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากตอนนี้ยังไม่ได้มีการนิยามความหมายและขอบเขตของการร้องขอความเป็นธรรม

นอกจากนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการกลั่นกรองการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการที่ประกอบด้วยกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการแต่งตั้งนั้นมีผู้แทนจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำคดีอาญามาก่อน แต่ไม่มีผู้แทนของสำนักงานอัยการซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำคดีมาก่อนเช่นกัน จึงควรทำให้เกิดความสมดุลโดยอาจพิจารณาตัดผู้แทนจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือเพิ่มผู้แทนจากสำนักงานอธิบดีอัยการภาคเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวด้วย

๒. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องวัตถุประสงค์ของการให้ฝ่ายปกครองคือผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เนื่องจากต้องการให้ทางฝ่ายปกครองตรวจสอบว่ามีอะไรไม่ชอบมาพากล มีประชาชนมาร้องเรียนหรือไม่ และควรให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการในการชี้แจงเหตุผลประกอบการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้อง

๓. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความเห็นไปในแนวทางให้ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เพื่อจะได้มีการตรวจสอบถ่วงดุลได้อย่างถูกต้องแท้จริง โดยเฉพาะเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนซึ่งมีคำสั่งฟ้องและเป็นผู้มีความเข้าใจในข้อเท็จจริงของพยานหลักฐานในคดีเป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้ควบคุมสั่งการมาตั้งแต่ต้นยิ่งทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีอันจะนำมาซึ่งการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ สถิติที่ผ่านมาผู้ว่าราชการจังหวัดแทบจะไม่มีความเห็นแย้งคำสั่งของพนักงานอัยการเพื่อเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลแต่อย่างใด ประกอบกับทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จัดตั้งกองบังคับการกฎหมายและคดีขึ้นตามกองบัญชาการภาคต่างๆ พร้อมทั้งมีบุคลากรที่มีคุณวุฒิเนติบัณฑิตรองรับการปฏิบัติหน้าที่ไว้แล้ว ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการและมีผลกระทบต่อความยุติธรรมโดยรวมได้

๔. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบการบริหารงานราชการส่วนภูมิภาค บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนในจังหวัด รวมถึงเป็นประธานศูนย์ดำรงธรรม เมื่อประชาชนมีปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรมส่วนมากก็จะมาร้องเรียนที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการก็จะมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายเข้าร่วมการพิจารณาด้วย และในกรณีมีข้อสงสัยก็สามารถเชิญพนักงานอัยการมาสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

๕. ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมในกรณีที่คณะกรรมการมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่ายว่าฝ่ายเลขานุการสามารถเสนอความเห็นดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีได้ว่า คณะกรรมการมีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายข้างมากมีความเห็นไปในแนวทางให้ฝ่ายปกครอง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ และฝ่ายข้างน้อยมีความเห็นไปในแนวทางให้ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการพิจารณาคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เพื่อจะได้มีการตรวจสอบถ่วงดุลได้อย่างถูกต้องแท้จริง

๖. รองประธานกรรมการ ในฐานะประธานการประชุม ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการรวบรวมและเสนอความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เรื่องกระบวนการพิจารณาค่าสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

มติที่ประชุม ๑. คณะกรรมการมีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง ได้แก่ (๑) กรรมการส่วนมากมีความเห็นไปในแนวทางให้ฝ่ายปกครอง (ผู้ว่าราชการจังหวัด) มีอำนาจในการพิจารณาค่าสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับผิดชอบการบริหารงานราชการส่วนภูมิภาค (๒) กรรมการส่วนน้อยมีความเห็นไปในแนวทางให้ผู้บัญชาการหรือรองผู้บัญชาการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการพิจารณาค่าสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เพื่อจะได้มีการตรวจสอบถ่วงดุลได้อย่างถูกต้องแท้จริง

๒. มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการเสนอความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เรื่องกระบวนการพิจารณาค่าสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๔.๔ (ร่าง) รายงานประจำปี ๒๕๖๓ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่าตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๑๐ (๘) และ ๑๖ (๖) ได้กำหนดให้สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการกำกับดูแลการจัดทำรายงานประจำปี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในกรณีนี้ ฝ่ายเลขานุการได้จัดทำร่างเนื้อหาารายงานประจำปี ๒๕๖๓ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ รายละเอียดเนื้อหาประกอบด้วย ๔ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ภาพรวมสถานการณ์กระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย โดยเป็นการรวบรวมสถิติด้านการบริหารงานยุติธรรมที่สำคัญในปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๒ (๓ ปีย้อนหลัง) เช่น สถิติจำนวนคดีที่รับแจ้ง จับกุม และจำนวนผู้ต้องหาที่จับกุมได้ สถิติจำนวนคดีอาญาและคดีแพ่งในศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร สถิติคดีรับเข้าและคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองชั้นต้น สถิติจำนวนผู้กระทำผิดซึ่งอยู่ในระบบการพัฒนาพฤตินิสัย สถิติการให้บริการประชาชนของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) และอนุกรรมการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๒.๑ ภาพรวมการดำเนินงานของ กพยช.

๒.๒ ภาพรวมการดำเนินงานของอนุกรรมการภายใต้ กพยช.

ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานของฝ่ายเลขานุการ (สำนักงานกิจการยุติธรรม) เพื่อสนับสนุนภารกิจของ กพยช. แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ได้แก่

๓.๑ การพัฒนาข้อมูลและสถิติที่สำคัญต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๓.๒ วารสารกระบวนการยุติธรรม

๓.๓ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม

๓.๔ การขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรมในมิติเชิงพื้นที่

๓.๕ การพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๔ ภาคผนวก โดยเป็นการรวบรวมเนื้อหาเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจหน้าที่และองค์ประกอบของ กพยช. คณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. จำนวน ๑๐ คณะ โครงสร้างภายในสำนักงานกิจการยุติธรรม งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ได้ขอแก้ไขข้อมูลในหน้า ๑๓ ดังนี้

(๑) สถิติคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ จากจำนวน ๗,๘๗๖ คดี แก้ไขเป็น ๘,๐๑๓ คดี

(๒) สถิติคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองชั้นต้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จากจำนวน ๖,๘๗๗ คดี แก้ไขเป็น ๖,๘๘๗ คดี

(๓) สถิติคดีแล้วเสร็จของศาลปกครองสูงสุดในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ จากจำนวน ๔,๑๔๑ คดี แก้ไขเป็น ๓,๒๒๒ คดี

มติที่ประชุม เห็นชอบ (ร่าง) รายงานประจำปี ๒๕๖๓ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ โดยให้ฝ่ายเลขานุการปรับแก้ไขข้อมูลสถิติของสำนักงานศาลปกครอง และนำเสนอ คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามขั้นตอนต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ น.

(นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จตรายงานการประชุม

(นางสาวปริยานุช จริงจิตร)
ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการ
พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้จตรายงานการประชุม

พันตำรวจโท

(พงษ์ธร ฉัญญศิริ)

ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม